

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 01.07.2026
Sayı : 1929

10/4352

A. SİBEL YANIKÖMEROĞLU

İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, doğal afet, salgın hastalık, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve öngörülemeyen durumlarda kamu hizmetlerinin kesintiye uğramaması amacıyla düzenlenmiştir. Ancak, son yıllarda bu bent kapsamında yapılan ihalelerin yaygınlaştığı görülmektedir. Bu durum, kamu alımlarında şeffaflık, rekabet, eşit muamele, bütçe disiplini ve kamuoyu denetimi bakımından önemli soru işaretleri doğurmaktadır.

Bu kapsamda, büyük ölçekli yapım, bakım-onarım, ikmal, yenileme, revizyon ve hizmet alımları olmak üzere 21/b kapsamında gerçekleştirilen ihalelerin incelenmesi gerekmektedir. Söz konusu ihalelerin hangi somut ve öngörülemeyen gerekçelerle bu kapsamda yapıldığı, açık ihale usulünün neden tercih edilmediği, davet edilen firma sayıları ve seçim kriterleri ayrıntılı biçimde araştırılmalıdır. Ayrıca yaklaşık maliyetler ile sözleşme bedelleri arasındaki farklar, sonradan yapılan fiyat farkı ödemeleri, keşif artışları, süre uzatımları, sözleşme değişiklikleri ve aynı yüklenicilerin tekrar eden biçimde davet edilip edilmediği de incelenmelidir.

Bu bağlamda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21/b maddesi kapsamında gerçekleştirilen ihalelerin tüm yönleriyle araştırılması, uygulamadaki sorunların tespit edilmesi ve gerekli yasal ve idari tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

A. Sibel YANIKÖMEROĞLU
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Kamu kaynaklarının etkili, verimli ve şeffaf biçimde kullanılması demokratik hukuk devletin temel gereklerinden biridir. Kamu alımlarında rekabetin sağlanması, fırsat eşitliğinin korunması, kamu zararının önlenmesi ve yurttaşların bilgi edinme hakkının güvence altına alınması için ihale süreçlerinin açık, denetlenebilir ve öngörülebilir olması zorunludur.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun temel yaklaşımı, açık ihale usulünün esas; diğer ihale yöntemlerinin ise Kanunda belirtilen koşulların gerçekleştiği hâllerde uygulanmasıdır. Kanun'un 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde pazarlık usulünün; "doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hâllerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması" hâlinde uygulanabileceği düzenlenmiştir. Bu nedenle 21/b, kamu alımlarında genel ve olağan bir yöntem değil, belirli şartlara bağlı bir uygulama niteliğindedir.

Buna karşın son yıllarda pazarlık usulüyle yapılan ihalelerin kamu alımları içindeki ağırlığının giderek arttığı görülmektedir. 2025 yılı verilerine göre 4734 sayılı Kanun kapsamındaki kamu alımlarında açık ihale usulü, tutar bazında yüzde 62'lik payla yaklaşık 1,52 trilyon TL'ye karşılık gelmiştir. Pazarlık usulünün payı ise yüzde 38'e ulaşmış ve yaklaşık 911,3 milyar TL'lik kamu alımı bu yöntemle gerçekleştirilmiştir. Bu tablo, pazarlık usulünün kamu alımları içinde ulaştığı mali büyüklüğü göstermekte; özellikle 21/b kapsamında yapılan ihalelerin ayrıca incelenmesini gerekli kılmaktadır.

21/b kapsamındaki ihalelerde ilan yapılması zorunlu olmaksızın sınırlı sayıda firmanın davet edilmesi, davet edilen firmaların hangi kriterlere göre belirlendiğinin ve ihale süreçlerinin kamuoyuna açık olmaması, rekabetin sağlanıp sağlanmadığı konusunda önemli tereddütler yaratmaktadır. Özellikle yaklaşık maliyet ile nihai sözleşme bedeli arasındaki farklar, fiyat farkı ödemeleri, keşif artışları, süre uzatımları ve sözleşme değişiklikleri kamu yararı bakımından ayrıca incelenmelidir.

Bu sorun, büyük ölçekli yapım işleri, bakım-onarım ihaleleri, ikmal işleri, yenileme ve revizyon projeleri ile hizmet alımlarında daha da önemli hâle gelmektedir. Bu tür işler yüksek kamu kaynağı kullanımı gerektirmekte; kamu hizmetlerinin sürekliliğini, bütçe disiplini ve yurttaşların refahını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle 21/b kapsamında gerçekleştirilen ihalelerinin hangi gerekçelerle yapıldığı, Kanunda öngörülen şartların gerçekten oluşup oluşmadığı ve ihale süreçlerinin kamu yararına uygun yürütülüp yürütülmediği ayrıntılı biçimde araştırılmalıdır.

Yapılacak araştırma ile hangi idarelerin hangi gerekçelerle 21/b usulüne başvurduğu, hangi firmaların davet edildiği, kaç teklif alındığı ve ihalelerin hangi bedelle sonuçlandığı ortaya konulmalıdır. Ayrıca fiyat farkı, keşif artışı, süre uzatımı ve sözleşme değişikliği yapıp yapılmadığı incelenmelidir. 21/b usulüne başvurma gerekçelerinin somut bilgi ve belgelere dayanıp dayanmadığı, Kamu İhale Kurumu'nun ve Sayıştay'ın bu süreçlerdeki denetim rolünün yeterli olup olmadığı da değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21/b maddesi kapsamında gerçekleştirilen ihalelerin tüm yönleriyle araştırılması, uygulamadaki sorunların tespit edilmesi ve gerekli yasal ve idari tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

1929 Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Ehmet İskender Geyik	Giresun	[Signature]
Ayhan Baraklı	Bartın	[Signature]
Aykut Kaya	Antalya	[Signature]
Cemal Enginçioğlu	İstanbul	[Signature]
Aliye Timsi Eraver	ANKARA	[Signature]
Mehmet MERİÇ	Gaziantep	[Signature]
Uğur BAYRAKTUTAN	Artvin	[Signature]
Nemut Yurdum Koca	Malatya	[Signature]
Seçkin Temçelik	Diğer. İl	[Signature]
Dükan Demir	İst. Altı	[Signature]
İzzet AKBULUT	BURSA	[Signature]
Serkan Sarı	Balıkesir	[Signature]
İlhami Özen Aygün	İzmir	[Signature]
Orhan Sürer	Adana	[Signature]
Şeref ARPACI	DEMİRLİ	[Signature]
Tahsin OCAKLI	RİZE	[Signature]
Uluhan Çakırdaş	Edirne	[Signature]
Akın GENÇ	KATİERİ	[Signature]
Mehmet İLHAN	Kars	[Signature]
Hüseyin İzzet	Bursa	[Signature]

